

Célegyenesben a REACH

Ötmilliárd euróba is belekerülhet, de ötvenmilliárd eurós haszonnal is járhat az az új uniós szabályozás, amely elvben a vegyiparnak szól, de a gyakorlatban nagy hatással lehet majd a környezetvédelemre és az egészségügyre is.

▶ NAPI GAZDASÁG

Egy hét múlva, június elsején lép hatályba az Európai Unióban a vegyi anyagok új közösségi szintű szabályozása, a REACH (a betűszó az angol elnevezés – Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals – rövidítése). Az évekig tartó egyeztetés, olykor pihálás árán elfogadott REACH negyven törvényi előírást vált majd ki azzal a céllal, hogy egységes rendszerbe foglalja az uniós országokban a vegyi anyagok használatát, illetve ellenőrzését. Ezzel megszűnhet a mai helyzet, amelyben megkülönböztetik az új és a régi vegyi anyagokat; utóbbiakon az 1981-ben már a piacon lévő anyagok értendőek – akkor több mint százszázret tartottak nyilván –, s ezeket nem kötelező rendszeresen tesztelni, szemben az azóta bevezetett újakkal (ezek száma az Európai Bizottság honlapja szerint meghaladja a 4300-at). E megosztottság miatt ma sok információ hiányzik a régi anyagokkal kapcsolatban, miközben az újak költséges tesztelése – ami akkor is kötelező, ha egészen kis mennyiségben gyártják őket – sokszor versenyhátrányt okoz az EU vegyiparának.

A REACH értelmében a jövőben az uniós gyártóknak, illetve importőröknek kell majd információkat szolgáltatniuk az általuk évi 1 tonnánál nagyobb mennyiségben gyártott, illetve forgalmazott vegyi anyagokról. A regisztráció nélküli termékeket kitiltják az EU piacáról – a procedúrára azonban még bőven van idő, hiszen a végső határidő 2018. május 31. és a felkészülésre is van még egy év. A regisztrációkat, illetve az azokból felálló központi adatbázist a 2008. június 1-jétől működésbe lépő helsinki székhelyű Európai Vegyipari Ügynök-

FOTO: BLOCKBERG

Mindent azért nem kell regisztrálni ezután sem: az olyan kevésbé veszélyes anyagok, mint a víz, az oxigén vagy a nemesgázok nem tartoznak majd a REACH hatálya alá, mint ahogy a természetben előforduló ásványok, fémek sem (feltéve, hogy nem módosítják őket vegyi úton). Nem a REACH felségterülete az élelmiszer- vagy a gyógyszeripar sem, mivel azokra a saját specifikus előírásai vonatkoznak. Kivételt képezhetnek olyan anyagok is – derül ki az EB honlapjáról –, melyeket az egyes tagországok védelmi célokra használnak föl.

kat kellőképpen ellenőrzik. A hatóság azt is elfogadhatja, ha a termék vagy az importőr igazolni tudja: van olyan biztonsági küszöb, amely alatt az érintett szer nem okoz károkat. Bizonyos esetekben a hatóság akkor is kiadhatja az engedélyt, ha a termékre nincs biztonságos alternatíva, illetve ha a szociális-gazdasági előnyök felülműlják a kockázatokat, ugyanakkor azt is megteheti, hogy egyes anyagokat csak egyes területekről, például a fogyasztási cikkek gyártásából tilt ki.

A mostani elképzelések értelmében a vegyi anyagokkal kapcsolatos alapvető biztonsági információk ingyenesen hozzáférhetőek lesznek az Európai Vegyipari Ügynökség honlapján, és különösen ügyelnek majd arra, hogy a fogyasztók is hozzájuthassanak a termékekben lévő, nagyon veszélyesnek minősülő anyagokra vonatkozó információkhoz.

REACH-MENETREND

2007. június 1. – hatályba lép a REACH szabályozás
2008. június 1. – megkezdni működését a helsinki Európai Vegyipari Ügynökség*
2008. június 1. – december 1. – előregisztrációs időszak**
2010. november 30. – az évi 1000 tonnánál nagyobb mennyiségben gyártott, illetve egyes különösen veszélyes anyagok regisztrálásának határideje
2013. május 31. – az évi 100–1000 tonna közti mennyiségben gyártott anyagok regisztrálásának határideje
2018. május 31. – az évi 1–100 tonna közti mennyiségben gyártott anyagok regisztrálásának határideje

*az új anyagokat ettől kezdve piacra dobásuk előtt regisztrálni kell **minden ügynegyzett régi anyagot előregisztráltatni kell

Forrás: Európai Bizottság

ség (ECHA) kezeli majd, ez a szervezet biztosítja a vállalatoknak a szükséges elektronikus eszközöket, illetve útmutatókat is. Az uniós szakértők számításai szerint a 11 évig tartó folyamat végére mintegy 30 ezer vegyi anyagot „anyakönyveznek” majd – ma ennyiféleből gyártanak évi egy tonnánál többet –, beleértve

ebbe azt is, hogy a gyártóknak, illetve importőröknek az érintett szerek biztonsági kockázatait, illetve a kiküszöbölésüket célzó lépéseiket is közölniük kell.

Az új szabályozás révén a versenyképesség fenntartása, az EU vegyipari innovációs kapacitásának erősítése mellett a környezetvédelem, illetve az egészségügyi hatások területén is eredményt akarnak elérni az uniós illetékesek. Javulást remélnék a veszélyes felmérése terén is, különös tekintettel a nagyon veszélyesnek ítélt anyagokra; ezek körét részletesen definiálják. Lényegében az olyan anyagokról van szó (többféle csoportosítással), amelyek rákkeltőek lehetnek, meddőséget, születési rendellenességeket, genetikai mutációkat vagy más egészségkárosodást okozhatnak, illetve amelyek nem bomlanak le és felhalmozódnak a környezetben. Uniós becslések szerint ma összesen mintegy 1500 ilyen anyag van forgalomban; az engedélyzési rendszer értelmében a velük dolgozó vállalatokat kötelezik, hogy fokozatosan váltssanak át biztonságosabb helyettesítőkre (ha van olyan – az engedélyzési kérelmeknek mindenesetre tartalmazniuk kell egy helyettesítést tervet is). Kiskapuk azonban vannak: bizonyos esetekben az ECHA figyelembe veheti, ha ezeket az anyagokat úgy használják, hogy nem, illetve nagyon korlátozottan kerülnek közvetlen érintkezésbe emberekkel vagy a környezettel és a kockázato-

A REACH kidolgozása során 2003-ban az uniós illetékesek úgy becsülték, hogy a vegyipari ágazatnak 11 év alatt összesen mintegy 2,3 milliárd euróba kerül majd az új szabályozás végrehajtása. (A regisztrációt kérő vállalatok azonban csökkenthetik kiadásait, ha összefognak és többen együtt kérik egy-egy anyag jóváhagyását.) Pluszköltségekkel számolhatnak a vegyi anyagok felhasználói is, hiszen az esetleg kivonandó anyagokat másokkal kell majd helyettesíteni, ami 1,7–2,9 milliárd euróba kerülhet. Mindent összevéve a REACH akár 5,2 milliárd euró terhet is jelenthet az európai gazdaság számára – a mérleg másik sorperdjében azonban ott vannak a környezetvédelmi és az egészségügyi előnyök. Utóbbiak hatásait „eurósítva” körülbelül 50 milliárd-ra teszik, igaz, nem egy bő évtized, hanem harminc év alatt.

EZ VOLT AZ ELSŐ MAGYAR UNIÓS JOGI SIKERSZTORI

A cégek már készülnek az új szabályozásra

A REACH-hez benyújtott egyik magyar javaslat volt az első kezdeményezés, amelyet a közösség adminisztrációja befogadott. A szabályozás alkalmazására elsősorban a nagy cégek készülnek gőzerővel.

▶ WILLÉN-TÓTH KORNÉLIA

Kifejezetten a REACH miatt a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium (GKM) nem nyújtott pénzügyi, pályázati támogatást, a rendelet kidolgozásának folyamatában azonban 2003 őszén a tárca koordinálásával létrejött egy tárcaközi szakmai munkacsoport. Ez volt a szintere a REACH-csel kapcsolatos bármilyen szintű magyar álláspont kidolgozásának – tudta meg a NAPI Gazdaság a GKM kommunikációs fősztábján. A munkacsoportban részt vettek az egészségügyi, a környezetvédelmi és a külügyi tárca, emellett a vegyipari, a gyógyszeripari, a kőolajipari, a kozmetikai ipari szakmai szövetségek, illetve a legfontosabb környezetvédő civil szervezetek szakemberei. Rajtuk keresztül széles körben sikerült a legapróbb részletekig megismertetni a kialakulóban lévő előírásokat, és ennek a körnek módja is volt belekérni a formálódó jogszabályba – mondták lapunknak a gazdasági tárca-

nál. Arra különösen büszkék, hogy tagságunk kezdte óta a szabályozáshoz készített egyik magyar javaslat volt az első (minden területet figyelembe véve), amelyet az EU adminisztrációja befogadott. Az úgynevezett OSOR (one substance, one registration) ötletét ugyanis először a magyar delegáció vetette fel, de miután kiderült, hogy a britek is hasonló „municipióval” jöttek, a részletekbe menő kidolgozást a két szakembergárda együtt folytatta. A benyújtása után három hónappal az EU Tanácsa már napirendre is tűzte a javaslatot. (Az OSOR alapján az ugyanannak az anyagnak a regisztrációjára készülő vállalatok összefoghatnak, így megosztják költségeiket, adott esetben minimalizálhatják az állatkísérleteket is.) A REACH alkalmazására a nagyobb cégek tudatosan készülnek, a szakmai szövetségek tanfolyamokat szerveznek. Magyarországon a REACH-ben foglaltak betartását az Országos Kémiai Biztonsági Intézet ellenőrzi majd.

Milliárdokba kerül a vegyiparnak a regisztráció

▶ NAPI GAZDASÁG

Bár a vegyi anyagok új regisztrációs rendszere csak 2008. június 1-jétől indul, az érintett magyarországi társaságok már komolyan készülnek az uniós direktíva alkalmazására. A REACH egészét azonban nem könnyű átlátni, előírásait betartani, hiszen 850 oldalas jogszabályról van szó – mondta lapunknak Gáspárné Bada Magda, a Magyar Vegyipari Szövetség (Mavesz) igazgatóhelyettese. A Mavesz is igyekszik mindent megtenni a vegyipari cégek felkészülésének megkönnyítéséért: a szervezet létrehozta a reachcentrum.hu internetes oldalt, ahol minden, a jogszabállyal kapcsolatos fontosabb információt elérhetnek a cégek, és rendszeresen szerveznek tanfolyamokat is a témában. Olyan szakemberek tartanak előadásokat a vállalkozásokat érintő követelményekről, akik aktívan közreműködtek a REACH előkészítésében. Gáspárné Bada Magda szerint a magyarországi vállalkozások komolyan készülnek a jogszabály hatálybalépésére, jó részüket már egy ideje hozzákezdett azon anyagok listájának összeállításához, amelyekre nagy valószínűséggel vonatkozik majd a REACH.

Még tavaly megkezdtek a felkészülést a vegyipari alap- és segédanyagokat forgalmazó Nordmann, Rassmann Hungaria Kft.-nél is – tájékoztatták lapunkat a cégnél. Ebben nagy segítségét jelent, hogy ezt a munkát – csakúgy, mint a csoporthoz tartozó összes többi leányánál – a hamburgi központban, a Nordmann, Rassmann GmbH-nál koordinálják. Jelenleg azt mérik fel, hogy milyen anyagok, illetve beszállítók lehetnek érintettek. A gyártókkal szemben a forgalmazók annyival vannak jobb helyzetben, hogy az unión belüli gyártótól származó termékek regisztrációjával nem kell fog-

lalkozniuk – ez ugyanis a gyártók dolga –, „csupán” a közösségen kívülről érkező anyagokról kell gondoskodniuk. Ez utóbbi azonban néha nehéz feladatot ró az importőrre: az unión kívüli gyártók nem ritkán gyanakvással fogadják a termékeik összetételére, eredetére vonatkozó kérdéseket, és az adatokat csak nehezen hajlandók kiadni. A Nordmann, Rassmann-nál egyébként arra számítanak, hogy a REACH hatálybalépése nem befolyásolja majd a csoport értékesítését.

A vegyi anyagok regisztrációja és engedélyzési eljárása pluszkiadást jelent majd az érintett vállalatoknak. Az adminisztrációs kiadások megvársza mellett jelentős anyagi terhet lesz az eljárásokhoz szükséges vizsgálatok elkészíttetése, a dokumentációk összeállítás is – mindennek költségéről meglesznek vélemények. Az Európai Bizottság számításai szerint az unióban működő

cégek pluszkiadása legfeljebb összesen 5,2 milliárd euró lehet, de az ágazat ennél jóval nagyobb, 20 milliárd eurós teherről beszél. Hasonló a helyzet Magyarországon is: a néhány milliárd forinttól a százmilliárdos nagyságrendig több becslést is készült már attól függően, hogy környezetvédő szervezet, minisztérium vagy vegyipari szakember készítette azt. Két dologban azonban mindenki egyetért. Az egyik az, hogy a hazai kis- és középvállalatokat sokkal kellemetlenebbül érintetik a növekvő adminisztrációs költségek, a bonyolultabb engedélyeztetési szabályok, így erős versenyhátrányba kerülhetnek. A másik viszont a REACH egészségügyi és környezetvédelmi haszna, aminek eredményeképpen remélhetőleg kevesebbet kell majd költeni környezetvédelmi kártalanításra, illetve a vegyi anyagok okozta megbetegedésekre.

A KÜLKERESKEDELEM MEGOSZLÁSA A VEGYIPARBAN

Reláció	Kivétel	Behozatal
EU-25	60,9	84,3
EU-15	42,1	73,5
Új EU-tagok	18,8	10,8
EU-n kívüli európai országok	28,7	9,5
Ázsiai országok	3,4	4,5
Amerikai országok	3,0	1,2
Egyéb országok	4,0	0,5
Összesen	100,0	100,0

Forrás: KSH